

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

Політичні інститути та процеси Political Institutions and Processes

Ступінь вищої освіти	Магістр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	1
В якому семестрі (-ах) викладається	1-2
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Савченко Ілля Григорович
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат наук з державного управління, доцент
Кафедра	Маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва
Посада	Доцент
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID
Контактна інформація	savchenko@knute.edu.ua)

Анотація

Дисципліна «Політичні інститути і процеси» – вибіркова навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій прийняття політичних рішень з урахуванням мінливості внутрішнього та зовнішнього політичного середовища. Курс передбачає ознайомлення з політичними інститутами та процесами, що відбивають різні аспекти політичної діяльності. Після опанування даного курсу студент отримає сукупність політичних знань, що охоплюють політичні процеси, які відбуваються в суспільстві, механізм взаємодії суб'єктів та об'єктів політики.

Мета дисципліни

Формування у студентів практичних навичок в галузі публічного управління, щодо їхнього вміння самостійно аналізувати суть політичних явищ і процесів та приймати виважені рішення, що сприятимуть подальшій демократизації українського суспільства, інтеграції його в світове співтовариство.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- об'єкт, предмет і методи політичної науки, її структуру та функції;
- понятійний та категорійний апарат політичної науки;
- історію розвитку політичної думки, особливості ґенези національних політичних шкіл; основні світові та вітчизняні політичні школи, концепції і напрямки;

- визначення, походження, структуру та механізм функціонування політичної системи, державної влади, партійних систем;
- сутність політичних інститутів; поняття "опозиція" та її роль в житті суспільства; значення політичної еліти та політичного лідерства в державі;

вміти:

- орієнтуватися в основних напрямках політичної думки;
- визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції у підготовці політичних рішень.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ філософії, психології, держави та права

Програма дисципліни

Тема 1. Влада і громадянське суспільство: проблема взаємодії

Влада як явище суспільного життя. Сутність політичної влади та її визначення в нормативно-формалістичній, органістичній, суб'єктно-психологічній, індивідуально-соціологічній та марксистській концепціях. Співвідношення державної та політичної влади. Складові державної влади: законодавча, виконавча, судова, їх взаємодія. Форми та механізми політичної влади: панування, політичне керівництво, управління. Поділ форм політичної влади за критерієм головного суб'єкта управління: монархія, тиранія, аристократія, олігархія, демократія. Функції механізму політичної влади: інтегративна, регулятивна, мотиваційна, стабілізуюча. Структура владних відносин і механізмів політичної влади. Політика як засіб регулювання економічних, соціальних і духовних відносин у суспільстві.

Тема 2. Розвиток демократії та становлення громадянського суспільства в сучасній Україні

Історія розвитку політичної думки. Політичні вчення Стародавньої Греції, Риму. Політичні погляди Платона та Арістотеля. Політичне вчення епохи Відродження. (Д. Локк, Т. Гоббс, Ж.-Ж. Руссо). І. Кант про правову державу. Г. Гегель про громадянське суспільство. М. Вебер як класик західної політології. Розвиток української політичної думки. Політичні ідеї часів Київської Русі. Ідеї соціальної й національної рівності (С. Оріховський, Ю. Дрогобич, М. Смотрицький, С. Зизаній). Конституція П. Орлика. Політична думка України XIX – поч. XX ст. Концепція Української державності (В. Липинський, Д. Донцов, Ю. Липа, І. Лисяк – Рудницький). Новітня українська державність ("Декларація про державний суверенітет України", "Акт про державну самостійність України", "Конституція України" 1996 р.).

Тема 3. Політичні системи

Сутність і типи політичних систем. Поняття "політична система суспільства". Політична система як механізм влади та фактор стабілізації і розвитку суспільного життя. Характерні риси політичної системи суспільства. Типологія політичних систем. Характеристика структурних елементів політичної системи. Системоутворюючі засади та основні функції політичних систем. Основні фактори ефективності політичної системи. Структурні елементи політичної системи, її інституційна, інформаційно-комунікаційна, нормативно-регулятивні складові.

Тема 4. Політичний режим

Сутність і види політичного режиму. Поняття "політичний режим" та параметри його визначення. Форма політичного (державного) режиму як безпосередній засіб реалізації державної влади. Види політичного режиму: демократичний та недемократичний. Якісні характеристики політичного режиму. Основні признаки демократичного режиму. Особливості та відмінності авторитарного та тоталітарного режиму. Типологія політичного режиму.

Тема 5. Тенденції до змін сучасних політичних систем

Світовий політичний процес. Поняття, суб'єкти, закономірності та тенденції до змін світового політичного процесу. Основні концептуальні ідеологічні засади сучасних політичних процесів. Сучасні радикальні ідеології неокомунізму, неофашизму. "Демократичний соціалізм" – ідеологія і практика сучасної соціал-демократії. Ідеологія неоконсерватизму, сутнісний аналіз. Неолібералізм як ідейно-політична доктрина.

Тема 6. Аналіз рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні

Фактори стабільності політичної системи в Україні. Показники рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні. Напрямки підвищення рівня стабільності політичної системи в сучасній Україні. Методи аналізу рівня стабільності політичної системи. Використання соціологічного, структурно-функціонального, історичного методів політичного аналізу.

Тема 7. Система політичних інститутів: порівняльна характеристика

Держава як політичний інститут, засіб публічної влади. Основні підходи у визначенні сутності держави. Теорії виникнення держави. Інститути державної влади, їх характеристика. Форми правління і устрою: президентська, парламентська. Держава і громадське суспільство. Сутність громадського суспільства, основні умови його формування. Формування громадського суспільства в сучасній Україні.

Тема 8. Політичний менеджмент та політичний маркетинг

Політичний менеджмент. Політичний менеджмент: поняття та зміст. Типології політичного управління. Політичний маркетинг. Поняття політичного маркетингу та його сутність. Функції політичного маркетингу. Маркетинг органів державної влади.

Особливості та політики дисципліни

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття дисципліни. Студенти мають завчасно інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Проведення семінарських занять передбачено виключно в інтерактивній формі (проведення дискусійних клубів, робота в робочих групах, участь в симуляції або імітаційних іграх) тому передбачається активна участь всіх здобувачів в опануванні зазначеної навчальної дисципліни.

Під час практичних занять використовуються ситуаційні завдання. Виконання передбачених завдань формує у здобувача вищої освіти не тільки знання політичного інструментарію та методики його використання, але й закладає основи критичного мислення й багатоваріантності вирішення професійних задач.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЕКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) вивчення лекційного матеріалу; 2) підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (творче завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (ситуаційне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Герасимчук Т. Ф., Киридон А.М., Троян С.С. (2017). Загальна теорія політики : навчальний посібник. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 226 с.
2. Загальна теорія політики : комплекс навчально-методичних матеріалів з курсу для студентів спеціальності «Політологія».— Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2010. – 76 с.
3. Москалюк М. Ф. Загальна теорія політики : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 6.040300 «Політологія». – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. – 76 с.
4. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки). – Київ : Либідь, 2010. – 574 с.